

Ook Uw stem is geteld

Wij zijn de afgelopen week allemaal in tel geweest. We moesten natuurlijk vooraf goed op onze tellen passen, dus ons er goed rekenschap van geven wat we deden. Maar we telden mee, allemaal. De stem van de ene was niet meer waard dan die van de ander. We deden onze eigen, strikt persoonlijke keuze. In vrijheid. Op het laatste moment kon niemand ons meer iets aanraden, ons iets proberen op te dringen. We stonden er alleen voor. We konden vrijelijk bij ons zelf zeggen. Zo zie ik het, zo wil ik het. En vervolgens deden we het ook.

Dat was bijzonder prettig. Want het gebeurt zo dikwijls dat we wel denken: zo wil ik het, maar dat we er niet de kans toe krijgen. Die kans hadden we de afgelopen week wel. Helemaal voor onze eigen rekening. En het was ook een eerlijke kans. Dictatoren schrijven ook wel eens verkiezingen uit. Dat is dan een aanfluiting van echte vrije verkiezingen. Niemand kan daarbij het gevoel hebben dat hij in vrijheid zijn eigen keuze doet. Op z'n best leeft het besef dat men allemaal hetzelfde doet. De partij van de dictator krijgt dan ook altijd 99 komma zoveel procent. Dat is dom. Wat ieder weet, dat op zo'n groot aantal stemmen het percentage fouten en vergissingen altijd hoger ligt. Maar wat doet het er daar ook toe!

Onze kans was eerlijk. Misschien moppert iemand: 't is anders toch maar weinig, om de zoveel jaar een ogenblik echte eigen keuze in volle vrijheid. En de rest van de tijd geen kans. In het dagelijks leven hebben we gewoonlijk geen keuze, laat staan een vrije keuze. We willen dikwijls genoeg zelf iets, we hebben onze eigen gedachte en opvattingen over de dingen. We weten bij ons zelf: zo zou het eigenlijk moeten en dat zou beter zijn. Maar de mogelijkheid ontbreekt het kenbaar te maken, er iets voor te kunnen doen. We zijn niet in tel. We tellen niet mee. En dus: maar niets zeggen en de boel de boel laten.

Waarde lezers, dat noem ik mopperen! Want is het nu heus waar, dat we alleen op zo'n enkele verkiezingsdag uitdrukking kunnen geven aan onze opvattingen? Is dat de enige gelegenheid zelfstandig een keuze te doen en in vrijheid? Als U dat met die mopperaar eens bent, slaat U U zelf wel héél laag aan. U cijfert U helemaal weg. En zonder enige noodzaak of gerechtvaardigde reden. Ik zal U zeggen waarom: U bestaat. De burgerlijke stand van Uw woonplaats kan het bewijzen. Maar zo bedoel ik het niet, want U bent niet een opgeschreven naam. U bent iemand. Ik weet wel dat er een bekend rijmpje is van de dichter De Genestet, en dat rijmpje luidt: „Wees U zelf, zei ik tot iemand, maar hij kon niet, hij was niemand.” Maar dat rijmpje slaat niet op U. Bovendien: de dichter zegt zelf, dat hij tot iemand spreekt en de rest is een woordenspelletje, zeer geslaagd overigens.

U bent iemand. Een mens van vlees, bloed en spieren. Een mens, die ja en amen kan zeggen of nee en integendeel. En dat zegt U niet in het luchtledig. U bestaat met Uw ja en Uw nee temidden van andere mensen, die 't zelfde doen en laten. U leeft tussen de anderen in. Met heel Uw hebben en houwen, zoals U nu eenmaal bent. En zo zijn er geen twee. Ook niet als U een tweeling-broer of -zuster hebt. Want het uiterlijk is niet het innerlijk.

Maar daarom tel ik nog niet mee, zult U zeggen. Hoe weet U dat zo precies? Er zijn mensen, die beweren dat wanneer U of ik plotseling van het aardtoneel zou verdwijnen de wereld niet meer dezelfde zou zijn. Ze beweren ook dat Uw of mijn aanwezigheid op aarde invloed heeft op de hele wereld. Er is een bekend verhaal van een druppel wijn die in de zee valt. Die druppel verdeelt zich in uiterst kleine wijndeeltjes door alle zeeën heen om de gehele aarde. Het is een mooie gedachte. Maar laten we het zo diepzinnig en diep-zeeig niet zoeken. Want zo mee te tellen, levert toch wel een getal op in een oneindig aantal van 0,000 nullen.

Zo bedoel ik het ook niet, als ik zeg, dat U bestaat en dat U meetelt. U laat merken dat U bestaat. U zegt b.v.: Het is vandaag mooi weer. Nou ja, dat zeggen we allemaal, want we kunnen niet altijd stommetje spelen. Bepaald meetellen doet die bewering van U niet. Maar ook zegt U misschien: in Nederland is er tenminste vrijheid bij de verkiezingen. U geeft daarmee te kennen, dat U zoiets op prijs stelt. U kiest voor die vrijheid. Het kan zijn, dat er naast U iemand op 't werk of in de bus zit of staat, die in z'n hart van tijd tot tijd bewondering voelt voor sterke mannen als Chroestjew, of Nasser, of Franco.

Hij hoort wat U zegt, hij merkt: daar heeft iemand gekozen voor de vrijheid van verkiezingen. Zijn gedachte zijn er even mee bezig en daarin speelt Uw keuze een rol. Heel even maar. Het is genoeg. In de gedachte van die ander was U even in tel. U merkt het niet, natuurlijk niet. Maar daarom was U niet minder in tel. En dat gebeurt duizend maal op een dag. Niet alleen door Uw opmerkingen. Het zit 'm in al Uw manieren van reageren. Daaraan merken we direct hoe een ander over iets oordeelt, welke keuze hij doet of heeft gedaan. We merken het, dat wil zeggen: er gaat even iets in ons om door dat oordeel, door die keuze. U bent ongemerkt in tel. Misschien weten U en die ander het beiden niet. Maar Uw woorden, Uw reacties doen hun werk.

Maar U bent nog veel sterker in tel. U hebt vrienden en kennissen, U bent getrouwd, U hebt kinderen, of U hebt dagelijks met veel mensen veel te maken. Het gaat al die anderen, waar U meer of minder dichtbij staat, als U zelf. Hebt U bij Uzelf wel eens opgemerkt, dat U denkt: wat zou die of die er van zeggen? Hoe zou hij in mijn geval doen? Als hij me nu zag, wat zou hij er dan van denken? Of het gebeurt ook wel anders.

U neemt bijna zonder dat U het weet iemand, die U goed kent, tot voorbeeld in een bepaald geval. Toen U een kind was, kon dat Uw vader of moeder zijn, of een oudere broer of zuster. Later waren het mensen die iets voor U betekenden, waar U tegenop zag. Die mensen wisten dat niet. Die dachten, dat ze helemaal niet in tel waren. Maar op hetzelfde ogenblik gaven zij richting en stuur aan Uw denken en doen. En andersom gaat het precies zo. Voor anderen, die U zeer na staan of met wie U elke dag te maken hebt, bent U op Uw beurt richtingaanwijzer, voorbeeld. Daar weet U niets van en terwijl U denkt, dat U niet in het minst meetelt in de samenleving, bent U in de geest van een ander zeer beslissend aanwezig. En dat betekent nogal wat! Het is zeker niet iets om schamper over te doen. Het weegt ook wel op tegen het uitbrengen van Uw stem bij een verkiezing. Het verschil is alleen dat die stem openlijk wordt geteld en Uw betekenis voor andere mensen onzichtbaar is. Maar daarom niet minder telt. Afgelopen woensdag is ook Uw stem geteld. En ik neem aan dat Uw keuze weloverwogen was. Het is geen zaak van plotselinge inval of grillige bui. En U hebt gekozen in volle vrijheid. In het dagelijks leven gaat het niet anders toe. U zegt heel veel keren: ik vind 't zo; dat is goed, dat is verkeerd; daar ben ik voor, daar ben ik tegen. Ook dat doet U niet zo maar willekeurig, vandaag zo en morgen het tegendeel.

Natuurlijk kunt U van oordeel veranderen en tot een andere overtuiging komen. Maar zoiets gebeurt niet om de haverklap en om de dag. Het is misschien niet zo gemakkelijk te zeggen waarom U vóór iets bent of ertegen. In het zeggen zit het 'm ook niet. Wel in het zijn: vóór zijn, tegen zijn. Daarvan gaat iets uit op Uw omgeving, daardoor bent U in tel. Toch willen we ons enigszins rekenschap geven van onze keuze die we zelf als vrij mens doen. Het is dan net of we onze houding daardoor in ons verstevigen. En zodoende werkt die houding ook weer sterker op onze omgeving in. We stellen ons b.v. de vraag: waarom vind ik het goed, dat er bij de verkiezingen vrijheid is? Waarom ben ik tegen het stelsel van één partij van de dictatuur? En we vinden het antwoord op die vraag als we bij onszelf zeggen: er moet geestelijke vrijheid zijn. We mogen niemand dwingen tot een keuze, waartegen zijn innerlijk zich verzet. Ieder mens is een eigen persoon, die op een eigen wijze leeft. En hoeveel er dan ook mag overeenkomen met andere mensen, hij moet dat zelf ontdekken, hij moet er zelf mee instemmen. Het is dus een kwestie van respect voor een ander mens, die hetzelfde recht op een eigen persoonlijk bestaan heeft als ik. Het is in deze tijd veel waard ons een beetje bewust te maken waarom we in bepaalde zaken ja of nee zeggen. We staan dan steviger in onze schoenen. En dat merken de mensen in onze omgeving gauw genoeg. En als 't erop aankomt, weten we beter dan ooit waarvoor we staan. Het komt er eigenlijk op neer dat we voor ons zelf rekenschap geven van de allereerste menselijke problemen. Want het gaat natuurlijk niet alleen over de vraag van de vrijheid. Daarachter ligt de vraag: wat betekent het menselijk leven voor ons? Wat doen we dus met ons eigen leven? Het antwoord in ons luidt: het menselijk leven is de mogelijkheid iets te maken in de richting van wat goed is en waar en mooi. Of het daarom begonnen is, kunnen we niet zeggen, maar het zit erin, dat ervan te maken. Dat bewijst wel de geschiedenis van de mensheid. Die geschiedenis toont niet aan dat het altijd lukt. Integendeel. Maar het is duidelijk dat mensen

van het leven iets waardevols kunnen maken. Daaraan hoeft niet te worden getwijfeld. Laat dus niemand zeggen, dat hij niet in tel is. Iedereen telt mee. En veel meer dan alleen op verkiezingsdagen. Het is natuurlijk een mooi idee, te weten dat Uw stem jongstleden woensdagavond meegeteld is. Zo moet het ook. Maar beter is het te bedenken, dat U dagelijks meetelt. En meer naarmate U besef hebt van Uw doen en laten. Meer ook naarmate U het menselijk leven op aarde waardeert.

Juist in onze tijd bestaan er zulke grote mogelijkheden de mensheid een beter bestaan te laten tijden. Hoe langer hoe meer verheft de mensheid zich uit een doffe toestand van onderworpenheid aan natuur en lot. Van onze tijd is de gedachte: neem Uw lot in eigen handen. De mogelijkheid het leven menselijker te maken is groot. Die aandacht voor de menselijkheid oftewel het humanisme omspannt in toenemende invloed en kracht de aarde. Het humanisme is een beweging, waarbij de mens eerst recht in tel raakt. U en ik. Daar horen wij dan ook thuis.

Dr. J. C. BRANDT CORSTIUS

Lezingen voor de radio

6 april	(VARA)	9.45 uur: nog niet bekend.
13 april	(VARA)	9.45 uur: Mr. H. B. J. Waslander
Van denken veranderen
14 april	(AVRO)	15.15 uur: Dr. L. van Gelder
De opvoeding in de school
12 mei	(AVRO)	15.15 uur: Dr. L. van Gelder
De opvoeding in de jeugdbeweging

De tekst van deze lezingen is verkrijgbaar bij het Humanistisch Verbond, Oude Gracht 152, Utrecht door storting of overschrijving op giro nr. 30.49.60 of door insluiting van f 0,25 aan geldige postzegels.

HET WOORD VAN DE WEEK

30 maart 1958

VERSCIJNT WEKELIJS

11e jaargang nr. 13

Frankering bij
Abonnement
UTRECHT

De Heer

W

Mevrouw

DR. H. WINTER

Mevrouw

ROOSEVELTDAAL 143

AMSTERDAM - 2 - 2-10

Onbestelbare exemplaren
terug aan:
Oudegracht 152, Utrecht

De teksten van de 4 lezingen

„KINDEREN VRAGEN”

uitgesproken voor de AVRO-microfoon door

MEVROUW A. GROENMAN-DEINUM

zijn verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van het Humanistisch
Verbond, Oudegracht 152 te Utrecht, tegen 25 cent per lezing.

Betaling per giro, nr. 304960, of door het plakken van f 1,—
extra port aan geldige postzegels op een briefkaart.

Het Woord van de Week

Humanistische radiolezingen uitgesproken voor de Vara-microfoon.

Administratie: Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht, Postgiro 304960.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling f 4,— p. j., buitenland f 4,60 p. j., losse nummers f 0,25.